

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

119. Fons æstuosus: Ex Plin. Epist. 30. l. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

in suis τειπιειν pradicat de Ponto, πωλλή δὲ κατ' αὐτῆς ἡ οὐκ ἐκ τῶν παραπικροδῶν δὲ ἰνδρον, καὶ πῶς ἔληρταμίνων κλάδων τίνετραι. Multa circa fluvium umbra ex assitis arboribus & impendentibus ramis oritur.

Eluctatus. Eluctari videtur fons, cum in ortu argenteos vortices glomeratim bullantes vomit.

Amplissimum flumen. Clitumnus agri Falisci celebris fluvius, de quo Virg. 2. Georg.

Hinc albi Clitumpe greges, &c.

Eius enim aqua pota candidos faciunt boves, ut memorat Plinius, l. 2. c. 103.

Illa qua properat. Qui declivi, inquit, flumine navigant, nulla remigatione indigent: qui adverso fluminis obluctantur aluco, illum egerimè contus, remisq; superant, ita rapido cursu fertur incitatus.

Periocum, ludumq; fluitantibus: amœnandi, ut ait Saluianus, animi causa navigantibus.

Viridi imagine. Praclarè hoc Statius in Tiburtino Manly Vopsici.

— Nemora alta citatis

Incubere vadis, fallax resonat imago

Fvondibus, & longas eadem fugit umbra per vndas.

Arbores igitur velut morsas in lucenti amne, numerari significat, cum re ipsa umbra sensum fallant.

Templum priscum. Clitumni opinor, plena non modo superstitionibus urbes, sed & agri ipsi. Vnde & Plinius in Traiano dixit: lustrare saltus, excutere cubilibus feras, superare immensa montium iuga, & horrentibus scopulis gradum inferre. Inter hæc pia mento adire lucos, & occurfare numinibus: quia ubique etiam, inter hæc solitudines sparsa fana, & simulachra.

Clitumnus amictus, ornatusq; prætexta. Fluviorum statua pro ripis stabant consecrata, & virili quidem specie. Talis Nilus, & Phasis apud geminos Philostratos. Talis hic Clitumnus in super prætextatus ut Patricius: Non accipio de area, aut lapidea prætexta, sed vera. Mox enim antiquorum simulachra vestiebat. Quod ex Tranquillo discere est, c. 22. in Caligula. Quin & prægnantes mulieres molliorem partum sibi pollicebantur, si idolorum vestibus essent amicta. Hoc Terrullianus indicat lib. de anima, c. 39. Omnes, inquit, idololatria obstetrice nascuntur, dum ipsi adhuc vitori infulis apud idola confectis, redimitti, gemina sua demoniorum candidata præsententur.

Faticicum indicant fontes. Plena fontibus, & sortilegiis eo tempore fuit Italia.

Hinc Prænestina, illinc Tirimbis. Hic & Falisca omnes Tiberius authore Tranquillo discutere conatus est, ne sic in annos principis inquirerent. Sed Prænestinarum sortium maiestate terrore desistit c. 63.

Is terminus sacri profanique. Clitumnus nempe sacra prædia & agros a profanis distinguit.

Hispellates. Agri (epinor) Falisci incola. Multa multorum inscripta. De tabulis vortibus, luculentum habes Theodoretus testimonium in oratione de Martyribus, de quo alibi dixi.

FONS ÆSTVOSVS.

Plin. epist. 30. lib. 4.

Descriptio CXIX.

A Trali tibi ex patria mea pro munusculo, quæstionem altissima ista eruditione dignam: fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cœnatiuncula manu facta: ibi paulum retentus in latium lacum decidit. Huius mira natura: ter in die stas auctibus, ac diminutionibus crescit, decrescitque: cernitur id palam, & cum summa voluptate deprehenditur: iuxta recumbis, & vesceris, atque etiam ex ipso fonte (nam est frigidissimus) potas: interim ille certis, dimensiq; motibus, vel subtrahitur, vel assurgit; annulum, seu quid aliud ponis, in sicco alluitur, sensum, ac nouissime operitur. Detegitur rursus, paulatimq; deseritur: si diutius obferues, utrumque iterum, ac tertio videas: spiritusq; aliquis occultior, os fontis, & fauces modo laxat, modo includit, prout in latius occurrit, aut decessit expulsi; quod in ampullis, cæterisq; generis eiusdem videmus accidere: quibus non hians, nec statim patens exitus est. Nam illa quoque, quanquam prona, & vergentia per quosdam obluctantis animæ moras, crebris quasi singulibus sistunt quod effundunt. An quæ Oceano natura, fonti quoque, quaque impellitur ratione, aut resorbetur ille, hæc modicus hic humor vicibus alternis supprimitur, vel egeritur? an, ut flumina, quæ in mare deferuntur, aduer-

Dddd fan-

lancibus ventis, obuiōq; æstu retorquentur. Ita est aliquid, quod huius fontis excursum per momenta repercutiat: an latentibus venis certa mensura, quæ dum colligitur, quod exhauserat, minor riuus est, & pigrior, cum colligit, agilior, maiorq; profertur: an nescio quid libramentum abditum, & cæcum, quod cum exinanitum suscitatur, & elicit fontem: cum repletum moratur, & strangulat.

Nota.

Quæstionem. Ea quæstio est, quæ curiosis Prometheus in Caucaſo fixit crucem. Multas hic disertissimè rationes affert Plinius.

Sed quis rem acu tangat? Possidonius sugillat Aristotelem, qui æstum fieri dixerat, propter sublimia littora, quibus aqua repercuteretur. Apollonius in ea, quam ad Indos scribit epistola, ait, Ὁ καὶ νὸν ἐπιδρωὶς ἐλαυνοῦ ῥυθὸν πνεύματιν, ex multis hiatibus, qui partim sub ipso, partim in terra circa ipsum sunt, ad exteriora diffundi, ac rursus retrocedere. Bona pars hanc πλάμυγιδά τριβuit luna, in quibus est Iulius Cæsar, l. 4. de bello Gallico, satius cum Antiphilo concludere.

Ὁ αὐτὸς καὶ τὸ δάμνωσεν τὸ μύριον, οὐδὲ μαλίστα.

Σὺν τῶν ἀρρήτων λαῦτα μέγλη φύσει.

FONS AMMONIS.

Ex Curtio, lib. 4.

Descriptio CXX.

Et etiam illud Ammonis nemus, in medio habet fontem: aquam solis vocant. Sub lucis ortum tepida manat: medio die, cum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit, inclinato in vesperam calefit: media nocte feruida exæstuat, quoq; propius nox vergit, ad lucem multum caloris decrevit: donec sub ipsum dici ortum, assueti tempore languescat. Id, quod pro Deo colitur, nam eandem effigiem habebat, quam vulgò diis artifices accommodauerunt. Umbilico maxime similis est, & habitus smaragdo, & gemmis coagmentatus: hunc cum responsum pe-

titur, nauigio aurato gestant sacerdotes, cum multis argenteis pateris, ab utroque nauigij latere pendentibus. Sequuntur matronæ, virginesq; patrio more inconditum quoddam carmen canentes: quo propitiare Iouem credunt, ut certum edat oraculum.

T E M P E.

Alianus, varia hist. l. 3. c. 1.

Ἐστὶ δὴ χῶρος μὲν αὐτὸ καὶ ἰσθμὸς.

Descriptio CXXI.

Est itaque locus inter Olympum, & Olysam situs: sunt autem hi montes altitudine immensa præditi, & quasi diuina quadam cura difuncti, & atque in medio locum complectuntur, cuius longitudo ad quadraginta stadia porrigitur; latitudo verò in aliis partibus pedes centum, in aliis paulò etiam plus continet; Per hunc medium labitur fluvius, qui Peneus appellatur, in quem reliqui fluij confluunt, & aquam ei communicando, magnis augmentis incrementis: hic locus habet varia, & omnis generis oblectamenta, non manibus hominum facta opera, sed spontanea naturæ, quæ tunc ei plurimum ad pulchritudinem ambitiosè contulit, cum locus primum nasceretur; nam in ea hedera copiosa, & admodum hirsuta viget, ac floret, & instar generosarum vitium, in proceras arbores ascendendo serpit, atque ipsis adnascitur. Est & simlacis magna copia, quæ collem ipsum ascendens saxum inumbrat, ita ut illud quidem lateat, cernatur verò nihil, præter viridantem herbam, sitq; veluti quædam oculorum pangyris. In ipso campo, & planitie varij sunt luci, & scenæ continuæ, æstiuo tempore gratissima viatoribus receptacula, in quibus suauiter alsum captare possunt: diffiunt etiam riuus crebri, & aquæ frigidæ, atque ad bibendum suauissimæ. Has aquas perhibent prodesse etiam lauandibus, & ad sanitatem conferre. Concinunt etiam aues hinc inde dispersæ, & in primis musicæ, quæ sicientes aures mirificè recreant, atque indefessos cum voluptate deducunt viatores, modulationibus suis præter-

cuntium.